

ГОТОВНОСТ НА ДЕТЕТО ЗА ОБУЧЕНИЕ В УЧИЛИЩЕ

Основната причина за неуспеваемостта на болшинството учащи, се изразява в тяхната “незрялост”, (недостатъчната готовност за сложните процеси на обучението). Съществено важно е своевременно да се открият и установят тези незрели деца. Важно е да се преодолее тази „ незрялост” още в предучилищна възраст, за да се вземат превантивни мерки срещу възникването на много проблеми.

Счита се, че до 6 - 7 годишна възраст, въпросът за готовността на децата за училище се решава от само себе си и родителите често биват разочаровани, когато разберат, че детето им не е подготвено за училище.

ЕТО И ПОЛЕЗНА ИНФОРМАЦИЯ, ОТ КОЯТО ДА СЕ ОРИЕНТИРАТЕ: ГОТОВО ЛИ Е ВАШЕТО ДЕТЕ ЗА УЧИЛИЩЕ ?

ПСИХОЛОГИЧЕСКАТА ГОТОВНОСТ НА ДЕТЕТО ЗА ОБУЧЕНИЕ В УЧИЛИЩЕ

Психологическата готовност към училищно обучение предполага многокомпонентно образование.

Преди всичко у детето трябва да има желание за отиване в училище, тоест мотивация за учене.

Трябва да се формира социална позиция ученик, то трябва да може да си взаимодейства с връстниците си, да изпълнява изискванията на учителя/те и да контролира поведението си.

Основно в предучилищното детство се счита умението на детето да играе в ролеви, сюжетни и които са най-важни за училище, игрите с правила.

То моделира в игрите своето отношение към обкръжаващия свят, проигравайки в различни ситуации – в едни е лидер, в други подчинен, в

трети осъществява съвместна колективна дейност с другите деца и възрастни. Общо развиващият период в индивидуалното развитие на детето се постига с разнообразни социални взаимоотношения, връзки. Затова е много важно в предучилищния период на детето, то да се научи да играе, да може да играе. В противен случай натоварването в началното училище може да се окаже прекомерно и да доведе до появата на невротични симптоми: капризност, лесна раздразнителност, плачливост, страх от съучениците и от учителя, и даже отказ да ходи на училище.

Детето от предучилищна възраст има огромни възможности за развитие и способности да възприема. У него е заложен инстинкта за познания и изследване на света, да открие, да разгадае, да опознае. Не трябва да се жалят сили и време, те многократно ще се отплатят. Детето ще пристъпи прага на училището с увереност, ученето за него ще бъде не тежко и непосилно психическо бреме, а радост и удовлетворение от постигнатите лични резултати.

Готовността за училище – това не са уменията детето да може да чете и пише.

Дали детето е готово за училище?

Убедете се притежава ли вашият бъдещ първокласник следните характеристики:

Социално развитие: детето е общително, неагресивно, лесно се адаптира към нова обстановка (на гости, при пътуване);

Умения за организация: изпълнява задача по образец, довежда работата до края, забелязва допуснатите неточности и грешки;

Умее ли детето да действа по правила и да контролира своите действия?

Общо развитие: има елементарен запас знания за окръжаващия свят, за себе си, открива сходство и различия в предметите, умее да прави изводи;

Развитие на вниманието и паметта: може да концентрира вниманието си 10-15 минути, да запомни 10 различни думи или четиристишия след три-четири повтаряния;

Ниво на развитие на речта. Това е един от най-важните критерии за готовност за училище.

Речево развитие: произнася ясно всички звукове, построява правилно изреченията си, може да състави разказ по картинки; Ниво на развитие на фонематичния слух.

Достатъчно ли е развита фината моторика и зрително – моторната координация? Без тях детето ще се затруднява да пише. Обърнете внимание как то държи молива или флумастера. Оцветяването е важен момент от предварителната подготовка на детето за училище. Следете при оцветяването да не се излиза от контура на картинката и да не остават бели полета във вътрешността на изображението. Не пропускайте да забележите как детето държи ножичка и колко успешно умее да изрязва с нея.

Умее ли детето да изпълнява логически операции - установяване на причинно-следствени връзки, отделяне на важното от второстепенното?

Двигателна култура: умее да бяга, да скача, да прави завъртания, манипулира с малки предмети, може да чертае вертикални и хоризонтални линии, кръг, квадрат;

Зрително-пространствено възприятие: способно е да прерисува фигури, букви, цифри, да различава тяхното положение в пространството (горе-долу, ляво-дясно);

Личностно развитие: детето има желание да се учи, стреми се да направи нещо добро – похвално, активно се интересува от новото, разбира кое е добро и кое е лошо;

Здравословен статус: боледува от простудни заболявания не повече от 3-4 пъти в годината, няма хронични заболявания и психични отклонени.

ПОЗНАВАТЕЛНИ ПРОЦЕСИ

Внимание

Под внимание се разбира насоченост на психическата дейност, възможността за съсредоточаване върху обекти, имащи определена значимост за лицето. Вниманието може да бъде, както върху обекти от външният свят, така и към собствените мисли и преживявания.

Вниманието е основа на всяка интелектуална дейност. Нито един психологически процес, бил той възприятие, мислене, памет или въображение, не може да протече без вниманието.

Във възрастта от 5 - 7 години следва да се развива у децата способността колкото се може повече, по-дълго да се задържи вниманието над един и същ обект (или задача), а също така бързо да се превключва от един обект на друг. Освен това, за да стане детето по-внимателно е необходимо да го научим да подчинява своето внимание на поставената цел или потребността от дейност и да забелязва в предметите и явленията малко забележимите, но съществени свойства.

СЕНЗОРНИ СПОСОБНОСТИ

Възприятие

Възприятието е познавателен психологически процес, чрез който става цялостно отражение на характеристиките на предметите, обектите и явленията при тяхното непосредствено въздействие върху рецепторите.

Сензорното развитие на детето, това са развитие на неговите възприятия и формиране представи за външните свойства на предметите: форма, цвят, големина, положение в пространството, а също така мирис,

вкус и т.н. С развитие на сензориката (от лат. Sensus- усещане) детето има възможност да овладее естетическите ценности в природата и в обществото. С възприемането на предметите и явленията от обкръжаващият свят започва познанието, затова сензорните способности представляват основите, фундамента на умственото развитие на детето.

Мислене

Мисленето е резултат от аналитико – синтетичната дейност на мозъчните клетки в главния мозък с участието на двете сигнални системи, при водещата роля на 2-ра сигнална система. Мисленето е процес за познанията на човешката дейност с помощта на мисловните операции – анализ, синтез, сравнение, конкретизация, абстрахиране и др. Форми на мислене - понятие, съждение, умозаключение.

Достигането на висшия стадий на логическото мислене е дълъг и сложен процес. За да бъде пълноценно развитието му трябва не само висока активност на умствената дейност, но и обобщение на знанията за общите и съществените признаци на предметите и явленията от действителността, които са “закрепени” с думи. Така например, 5-7 годишното дете е в състояние да овладее на елементарно ниво такива логически операции като сравнение, обобщение, класификация, систематизация и да съотнася. Разбира се, за да се стигне до там, в началото всичко започва с нагледно – действителното представяне на задачите.

Памет

Паметта (μνησις-гр. памет) е познавателен психологически процес на закрепване (запомняне), съхраняване и последващо възпроизвеждане на миналият опит или психологични образи от страна на индивида. С нейна помощ детето усвоява знания за обкръжаващия го свят, овладява норми на поведение, усвоява различни умения и навици. И прави това предимно непроизволно. То не си поставя цел да запомни нещо конкретно,

постъпващата информация се запомня, сякаш от само себе си. Наистина не всяка информация, лесно се запомня тази с изразена яркост, необичайност, това, което прави най- силно впечатление, което е най- интересно.

При 5-7 годишните деца може и е нужно да се развият всички видове памет - образната, словесно-логическата, кратковременна, дълговременна, оперативна и други. Основният акцент трябва да се постави на развитието на произволността на запомняне и възпроизвеждане, както и произволните форми на психиката въобще.

Тренирането на запаметяване и възпроизвеждане е от особена важност за подготовката за училище, където изпитването става на база усвоен и възпроизведен, писмено или устно урок, стихотворение, задача, дейност и други.

Въображение

Какво е това въображение, навярно всеки би казал. Ние много често си казваме: “Представи си следната ситуация...”, “Представи си, че...”, “Въобрази си, че...”. Ето, за да си “представим”, “въобразим” и други подобни на нас ни е необходимо въображение. Въображението спада към по-сложните познавателни процеси и е свързан с мисленето, той се проявява в способността за психично отражение на неизвестното, на бъдещото, чрез създаване на нови образи, основани на притежаващият личностен опит. Трябва да се отбележи, че за разлика от възрастния, детето няма богато въображение, точно поради липса на личен опит.

Особеностите на въображението се състоят в това, че то позволява да се вземат решения и да се намери изход от проблемната ситуация даже при отсъствие на знания, които в такива случаи са необходими за мисленето. Фантазията (синоним на понятието “въображение”) позволява да се “прескочат” етапите на мисленето и да си представим крайният резултат.

Кратка диагностика на уменията, знанията и готовността за училище:

Готовността или неготовността на детето за началото на училищното му обучение се определя от нивото на речевото му развитие. Това е свързано с факта, че именно с помощта на речта, устна и писмена, му предстои да усвоява цялата система от знания. Ако устната реч, то вече е овладяло до училище, то писмената тепърва му предстои. И колкото по-добре е развита устната реч до постъпването в училище, толкова по-леко ще му бъде с овладяването на четенето, писането и разказвателните предмети.

Един от най-трудните, сложни предмети в училище е математиката. Както показват психолого-педагогическите изследвания, 6-7 годишните деца в недостатъчна степен са готови за усвояване курса по математика в съответствие с училищните общообразователни програми. Във връзка с това, една от задачите и на родителите и на педагозите е да дадат на детето елементарни математически знания и да го подготвят за изучаването на предмета математика в училище.

ТВОРЧЕСКИ СПОСОБНОСТИ И ТЯХНОТО РАЗВИТИЕ

Какво е това “творчески способности” или “креативност” (от лат. “creatio” - създаване)? Американският психолог Ерих Фром дава следното определение на понятието: “Това е способност да се удивляваш и познаваш, умение да намериш решение в нестандартна ситуация, това е целенасоченост за откриване на новото и способността дълбоко да осъзнаваш своя опит”.

За детето основната дейност, в която то проявява своето творчество е играта. Но играта не създава толкова условия за такава проява. Както показват изследванията на психолозите, тя в значителна степен способства, стимулира развитието на творческите способности на децата. В самата природа на детските игри са заложени възможностите за развитие на гъвкавостта, еластичността и оригиналността на мисленето, способността да конкретизират и развиват, както своите собствени мисли, така и предложенията на другите деца.

Още едно, изключително важно достойнство на игровата дейност, това е вътрешният и характер, мотивацията и. Децата играят, защото им харесва този процес. На възрастните им остава да използват тази естествена потребност за постепенно въвличане на децата в доста по-сложните творчески форми на игровата активност. При това много важно е да се запомни и внимава, че при развитие на творческите способности най-важно значение има самият процес на експериментиране, а не достигането на някакъв конкретен резултат.

РАЗВИТИЕ НА НАВИЦИТЕ ЗА УЧЕБНА ДЕЙНОСТ

За да е успешна учебната дейност на детето, то трябва да има определени умения и навици (автоматизиран способ за изпълнение на действията). Различни умения и навици са необходими за различните уроци. С пълна сила тези умения се развиват по-късно, но основите им се поставят още в предучилищна възраст. Сред тях най-голямо значение за учебната дейност имат: 1) възприемането на учебната задача и спазване последователността на правилата, 2) осъществяване на контрол над собствената дейност (самоконтрол) и 3) подготовка на ръката за писане.

ФОРМИРАНЕ ИНТЕРЕС КЪМ ЧЕТЕНЕ

Преди да се започне с обучението на детето за четене е необходимо то да прояви някакъв интерес към този вид дейност. Без наличие на такъв интерес обучението или ще е трудно, тромаво или ще бъде за детето истинско изтезание. Психолозите казват, че е необходимо да се сформира мотивация за четене. Как трябва да се постигне това? Има 2 много силно мотивационни способа: 1) колкото се може повече да се четат на децата различни, интересни приказки, истории, разкази, стихотворения, художествена литература за деца и 2) да се разказва и обяснява на детето защо е толкова интересно и особено важно да се научи да чете.

РЕЗУЛТАТИ: Ако вашето дете има развити изброените умения и навици, то е готово да се справи с предстоящото обучение в училище. Ако резултатите показват ниски стойности е твърде вероятно да му бъде проблемно да се обучава, а и на вас ще ви е трудно да изисквате от него добри резултати. Готовността на детето за обучение в училище е многофункционална и многокомпонентна дейност при това строго индивидуална и характерна за всяко едно дете. От тази му готовност зависи цялостното му развитие, успех и самочувствие като ученик и като човек. От това зависи и формирането на нагласите, и адаптацията към средата и социалната роля и позиция на ученик. А от нас възрастните, зависи всичко казано до тук и още много, много повече да бъде предадено на детето.